

gué el sentit concessiu 'per més que, encara que'; ad-
verbi en *-ment* de l'antic adjectiu *bald* 'alegre', d'ori-
gen germànic. □ 1.ª *doc.*: fi S. XIV, Poema de la
Vida Marina, p.p. Massó i Torrents, *RHisp.* IX, 247.

On el context no mostra ben clar si el sentit és
encara 'tant de bo' o més aviat és ja 'encara que'.
L'adjectiu *bald*, *-da*, després *baut*, *bauda*, és ben co-
negut tant en català antic, com en francès, italià
(*baldo*) i occità antics (*baut* «qui est plein d'entrain,
hardi, gai, joyeux», *PDPF*) i el trobem sovint en els
nostres arcaics: del consell que celebra Pere el Gran
amb els seus barons, en emprendre l'expedició a Sicília,
reporta Desclot les paraules «—Sényer, molt vos ha-
vem què grair de ço que deïts; e façam en tal guisa
que tots nos dubten... — Ab tant lo consell se partí...
e l rei romàs alegre e *baut*» (més amunt «fo molt ale-
gre lo rey», cap. 88, (*NCl.* III, 92.22, cf. v, 219; ed.
Soldevila, 457b11f.), i veg. dos passatges de Lluïl en
AlcM. *Baldament* era, doncs, 'joiosament, alegrement',
d'acord amb el sentit del germ. *bald* 'animós, alegre,
audaç, prompte' (angl. *bold* 'atrevit', alem. *bald*, avui
'aviat, de pressa', en alem. ant. 'content', comú a totes
les llengües germàniques, *IEW*, 121.23-27).

Des de 'joiosament' es passà a construir *baldament*
que... ('veuria) amb alegria',¹ i aquest sentit etimo-
lògic, fora de l'època moderna, és el que sempre ha
predominat, fent-ne un equivalent del nostre *tant de*
bo i del ll. *utinam*. L'usà repetidament l'autor de
Curial e Güelja: «tu e tes pars, nulls temps vos veja
en casa mia, *baldament!*, car ---» (*NCl.* III, 71);³⁰
algun cop atenuat en el matís de 'en bona hora!':
«Curial --- dix: —Yo-m pens que vós serets mia.
—Hoch, *baldament!* —dix lo duch— e no-m dó Déus
honor si yo-m treball en toldre-la-us» (III, 245). Ben
netament en força textos medievals: «li deya que ls
avingués e s'i metés; e ell responia: Què m'i va a mi?
Baldament se coltellegen!», en una narració privada
rossellonesa de 1457 (*InvLC*, s. v. *vald-*); Frc. Alegre
en *AlcM.*

Accepció que és encara ben viva en moltes comar-
ques, sobretot del Nord-est: a Osona (exemple del
canonge Collell, *DAG.*), Gironès (*AlcM.*), Empordà,
Garrotxa (veg. Estorch en nota), Vallespir² i Ros-
selló³ (*baldaments!* «quina sort!, *ainsi soit-il!*»), Gran-
dó, *Misc. Fabra*, 182). És també la que generalment
es troba en el Cançoner, el principal magatzem de la
nostra llengua literària viva, durant els Ss. XVI-XVII;
com en la Cançó del Príncep Mariner: «amb el cant
del Mariner, s'és dormideta; / *baldament* puguis dor-
mir fins dins Marsella!» (Milà, *Romançerillo*, 201 D,
versió gironina); igualment en una cançó del S. XVIII
ibid. 354.14; és veritat que algun cop ja s'obre cap a
la possible evolució moderna: «de cinc-centes ove-
lles que hi ha, les tres-centes són degollades, / ai
baldament ho fossin totes!, no deixaré l'enamorada!»⁵⁵
(ib., 542.12). Àdhuc els lexicògrafs no coneixen altra
acc. que aquesta fins al S. XIX.⁴

Fora dels límits de la llengua segueix usant-se així
cap al Nord, en el Comtat de Foix («*baudament*: uti-
nam», Alibert, *Gram. Occit.* II, 242) i moltes altres⁶⁰

comarques, particularment gascones (*baudamén* «jo-
yusement», Palay, *Dict.* I, Supl., p. 570);⁵ per a l'ex-
tensió del mot en els altres parlars d'Oc, veg. *FEW*,
s. v. *BALD*, que dona també moltes dades del fr. ant.
baudemant «hardiment» i de l'oc. ant. *baudamen*.

El mot tingué posteriorment un ample desplega-
ment en matisos de sentit divers, que de vegades no-
més s'aparten lleument de l'originari, i en altres arri-
ben o s'acosten ja al més divulgat avui de 'mal sigui
que, malgrat que'. Hi ha força paral·lelisme amb l'evolució
de l'hispanic *maguer* i l'it. *magari* (provinents
del greco-llatí *MAKARIE!* 'feliçment, quina sort!');⁶ en
l'it. *magari* observem sovint, junt amb els altres, el
sentit de 'ni que sigui', 'si així ho volem (m'hi avinc)',
'almenys', tots els quals encara són allí d'ús col·loquial
i tots ells es repeteixen en el cat. *baldament*; i també
allí, com en el cast. clàss. *maguer*, acaba per equivaler
sobretot a 'encara que'.

Vegem testimonis literaris d'aquests matisos en català:
«En T. de Bajalta i el coronel Morera, que dis-
posaven d'un canó i de 40 cavalls, després de batre's
baldament ['si-molt-convé' o 'almenys'] més de dues
hores, es llançaren amb tota la brivalla, cridant com
uns esperitats, contra el pont de la Muga i n'arrabas-
saren el batalló que s'hi havia aferrat» (*Silèn*, cap. 15,
p. 196; *O. C.*, 80b). És curiós el sentit de 'segurament,
probablement' que observem en una narració privada
a la Seu d'Urgell, a. 1563: «havien tornat la treva als
Arnaus, dient que mal estiu los donarien... jo-ls diguí
que almanco guardassen respecte al balle de Cugu-
mells, que jo sabia que a ell li sabien greu aquestes
fahenes, y *baldament* que ell no ls ho aconsellave, als
altres Arnaus, de fer lo que feyen, que ans bé ho fe-
yen contra sa voluntat» (*BABL* XVI, 61).

El més freqüent és que ens trobem en el camí des
de 'tant de bo' a 'per bé que, encara que'; camí que
de vegades tot just està encetat: «s'havia girat vent;
millor!: *baldament* s'ho endugués tot en orris!», Ruyra
(*La Parada*, 77); en els següents ja som a 'mal que, ni
que sigui': «una mestressa feineria i endreçada, *baldament*
me posí les peres a ferro a llaurar tort», M. Vay-
reda, *La Punyalada*, cap. 10, p. 170 (4.ª ed., 135; sem-
blantment en *Sang Nova* v, xi, 432); «ja 'l tinc armat,
ja! —pensava tot content—; ell que se la emporti,
valdament després ella lo desfai a esgarrapades», Fe-
liu i Codina (*La Dida*, a. 1875, cap. 53, p. 253). I així
fins també a Menorca: «bon any sigui, —*maldament*
mai plogui!», Camps i Mercadal (*Folk. Men.* I, 278).

Característic d'una part de les Balears és l'ús abso-
lut amb valor merament adverbial, 'no hi fa res, tant
se val': «—i tu que no li tires?; tu veus que això no
és ton pare, que és una estampa— Diu es petit:
—*Maldament!*: jo no li vui tirar», rondalla, Arx. Lluís
Salvador, *Die Bal.*, p. 194 (de nou p. 233); eiv. «*maldament*:
no importa» (PzCabrero). I un altra evolució
curiosa és la que mena al matís del fr. *tant pis*, que
observem en les *Comèdies* del mall. Bartomeu Ferrà
(*maldament*, ed. I. d'Or, I, 150; també en I, 29, 40).

Tanmateix és clar que el sentit més divulgat en la